

הלכות שבת סימן שצב

אותם הנשארים מתרים במקומם (ח) בשתוף שעושים לעצמם, (ז) וְאֵם הָיוּ הַנְּשָׂאִים (ט) רבים, אֲסוּרִים לְטַלְטֵל בַּשָּׂאֵר כָּל הָעִיר; וְדָבָר זֶה מִשּׁוּם (ס) הֵבֵר הוּא, (י) כְּדֵי שֶׁיִּדְעוּ שֶׁהַעֲרוּב הַתֵּיּוֹר לֹהֵם לְטַלְטֵל בְּעִיר זֶה שֶׁרַבִּים בּוֹקְעִים בָּהּ, שֶׁהָיָה בְּמָקוֹם שֶׁנִּשְׂאָר וְלֹא נִשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם אֵין מְטַלְטְלִים בּוֹ אֲלֵא אִלּוּ לְעִצְמָן וְאִלּוּ לְעִצְמָן. (יא) וְאֵם רָצוּ לְעֵרֵב מְבֹי מְבֹי עֲצָמוֹ כְּלִישְׁפֵן דְּמַהְגִּי, דְּאֵין שִׁיּוֹר גְּדוּל מְזָה: הֵגה (יב) וְצָרִיף שֶׁיַּעֲשׂוּ בִּינֵיהֶם שְׁנֵי (ו) פְּסִין שֶׁל (יג) שְׁנֵי מִשְׁהוּיִין אִם הוּא רַחֵב עֶשֶׂר אַמּוֹת, וּבִתְרֵי מֵעֶשֶׂר צָרִיף צוּרַת־פֶּתַח (טו): ב' יַעֲרֵר שֶׁל רַבִּים שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּתַח אֶחָד (ו) וְסֻלָּם (יד) בְּמָקוֹם אַחֵר, מְעַרְבִין אֶת כְּלֵה וְאֵינָה צָרִיכָה שִׁיּוֹר, (טו) שְׂאִיִן הַסֻּלָּם שֶׁבַחֻמָּה חֲשׂוּב כְּפֶתַח, הַיֶּאֱפֵלוֹ הַעֲמִיד הַרְבֵּה סֻלָּמוֹת זֶה בְּצַד זֶה (טו) עַד רַחֵב עֶשֶׂר, לֹא חֲשִׁיב כְּפֶתַח. וְאֵם יֵשׁ לָהּ שְׁנֵי פֶתָחִים (יז) וְיֵשׁ אֲשֶׁפָה לְפָנֵי אֶחָד מֵהֶם, (יח) כְּאִלּוּ אֵין שֵׁם אֲלֵא פֶתַח אֶחָד: ג' אִתְּבַתִּים שְׁמֹנִיחִים אוֹתָם שִׁיּוֹר, אֶף־עַל־פִּי (יט) שְׂאִינָם פְּתוּחִים לְעִיר, אֲלֵא אַחֲרֵיהֶם לְעִיר וּפְנִינָהּ לְחוּץ, וְאֶפְלוֹ הוּא (ק) בֵּית אֶחָד, אֶפְלוֹ (ק) בֵּית הַבְּקָר אוֹ בֵּית הַתְּכֵן (כ) שְׂאִינָם צָרִיכִין לְעֵרֵב. עוֹשִׂים אוֹתָם שִׁיּוֹר) וּמְעַרְבִין אֶת הַשָּׂאֵר: ד' הָעִיר (כא) שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ כָּל יוֹשְׁבֵיהָ חוּץ מִמְּבֹי אֶחָד, הָיָה זֶה אוֹסֵר עַל פֶּלֶם, וְאֵם כְּנֵי (כ) מְצַבָּה עַל פֶּתַח הַמְּבֹי (כג) אֵינָה אוֹסֵר עֲלֵיהֶם. (כד) *לְפִיכָּה, עִיר שֶׁהִיתָה

באר היטב

(ז) וְאֵם. צ"ל אִם הָיוּ הַנְּשָׂאִים רַבִּים וְאֲסוּרִים לְטַלְטֵל וְכוּ', ט"ז: (ס) הֵבֵר. אֶפְלוֹ אֵיכָּא א"י בְּהַרְיָן מֵתָא אֵין וְכוּלִין לְעֵרֵב יְהוּ, מֵהַרִּיב"ל, כְּהַש"ג. וּבִשְׁם הַר"ן כֶּתֵב דְּא"י הָיוּ שִׁיּוֹר. וְכַתֵּב בְּגִזְתוֹנְרֵדִים שֵׁם, דְּמָקוֹם הַמְּשִׁיר שְׂאֵמָרָה, אִם דְּרִים בּוֹ יִשְׂרָאֵלִים צָרִיף לְעֶשְׂוֹת הַכֹּר וְסִימָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵאָסֵר עַל בְּנֵי הָעִיר, וְהֵינּוּ כְּשִׂיאֵרָאִים דְּרִים שֵׁם, אֲבָל אֵי עֲבָדֵי שִׁיּוֹר מְקוֹם

באר הלכה

בְּמִנְיַת חֲצִיר לֹא דוֹקָא. אֲבָן בְּרִישׁ"א כֶּתֵב בְּהִרְיָא נְדַעַת שֶׁלִּמְנוֹן צָרוּף דְּבֵית לַחֹד לֹא מַהְגִּי: * לְפִיכָּה וְכוּ' אֵין מְעַרְבִין אוֹתָהּ לְחֻצְיָא. עֵינן בְּמַגְנֵי אֲבָרְתָּהּ שֶׁהַעֲמִית סַפְקָא דְּמַהְגִּי כְּדוֹלֵב בְּעִיר שֶׁהָיָה שֶׁל רַבִּים וְלַחֲתוּמֵיהֶם נַעֲלוֹת בְּלֵילָה, אֶפְשֵׁר שֶׁעַל־יְדִירָהּ יֵשׁ לָהּ דֵין שֶׁל עִיר יַחֲדִי. וְכַפָּה אַחֲרָיוֹם הַכְּרֵעוּ, דְּאֶפְלוֹ הַדְּלַתּוֹת לְאֶחָד, אֵין צָרִיכִין שְׂתוּף: (י) כְּדֵי שֶׁיִּדְעוּ וְכוּ'. אֲבָל אִם לֹא הָיוּ צָרִיכִין לְשִׁיר הַנֵּיז הַעֲרוּב מִשְׁתַּפַּח, וְהִיתָה מִשְׁתַּפַּחַת תּוֹרַת לְשׁוֹת־הַרְבִּים עַל־יְדֵי שְׂרוּאִין שֶׁמְטַלְטְלִין בְּעִיר כְּזוֹ הַדּוּמָה לְרִשׁוֹת־הַרְבִּים. וּבְתֵי הַעֲבוּרִים אֵי הָיוּ שִׁיּוֹר לְעַנְן זֶה, (ח) יֵשׁ דְּעוֹת בֵּין הַפּוֹסְקִים, וְטוֹב לְהַחְמִיר: (יא) וְאֵם רָצוּ לְעֵרֵב. הֵינּוּ לַשְּׂתָף: (יב) וְצָרִיף שֶׁיַּעֲשׂוּ בִּינֵיהֶם וְכוּ'. דְּאֵי לֹא הָכִי הָיוּ פְּרוּץ (ט) לְמָקוֹם הָאֲסוּר לוֹ: (יג) שְׁנֵי מִשְׁהוּיִין. וְהוּא הַדִּין (י) אִם עוֹשֶׂה מְצַבָּה עַל אוֹתוֹ הַמָּקוֹם לְחֶלֶק, וְכַעֲזֵן מֵה שֶׁמְבַאֵר בְּסִיעֵף ד; (יא) אֲבָל בְּלַחֵי וְקוּרָה לֹא מַהְגִּי לְחֶלֶק. (יז) וְכַתְּבוּ הַאֲחֻרָיוֹם, דְּהָיָה הֶגְ"ה לֹא קָאֵי אֲדִינָא דְּסַמּוּף לֵה דָאֵם רָצָה לְעֵרֵב מְבֹי־מְבֹי בְּפִנֵי עֲצָמוֹ, דְּכֻזָּה בְּרִדָּא סְגִי בְּלַחֵי וְקוּרָה שֶׁבִּסְתָף הַמְּבֹי שְׁלֹא אֶמְבֹּאוֹת אַחֲרוֹת, כִּינן דְּהוּא עִיר שֶׁל רַבִּים וְלֹא הֶרְגְּלוּ בִּיחַד מְעוּלָם, אֲלֵא קָאֵי אֲדִלְעִיל שְׂשִׁיר בְּמְבֹי גּוּפָא בֵּית וְחֻצֵר אַחַת, וְעַל זֶה מַגִּיחַ הַרְמ"א שְׂצָרִיף שֵׁם בְּאֻמְצַע הַמְּבֹי⁶⁶ בְּמָקוֹם שֶׁשִׁיר לְעֶשְׂוֹת שְׁנֵי פְּסִין וְכוּ', וְלֹא סְגִי שֵׁם בְּלַחֵי וְקוּרָה, כִּינן דְּהֶרְגְּלוּ שֵׁם בְּיַחַד בְּאוֹתוֹ הַמְּבֹי: ב' (יד) בְּמָקוֹם אַחֵר. בְּצַד שֶׁכְּנָגְדוּ, שְׂעוּלִים יוֹרְדִים בּוֹ חוּץ לְחוּמָה, וְהָיוּ אֲמִינָא דְחֲשִׁיב כְּפֶתַח: (טו) שְׂאִיִן הַסֻּלָּם. וְעַן לְעִיל סִימָן שֶׁעַב סְעִיף ח דִּלְקָלָא נְחָשֵׁב כְּפֶתַח: (טז) עַד רַחֵב עֶשֶׂר. טְעוּת־סוֹפֵר הוּא, וְצָרִיף לוֹמַר (יג) עַד יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, וְהֵינּוּ, דְּאֶפְלוֹ בְּאֶפְן זֶה לֹא מְבַטְלִין הַמַּחְצִיזָה לְהִיּוֹת כְּפָרוּץ הַמָּקוֹם הַהוּא, וְהוּא הַדִּין (יז) דְּאֶפְלוֹ הַסֻּלָּמוֹת לְכָל רַחֵב הַכְּתָל: (יז) וְיֵשׁ אֲשֶׁפָה וְכוּ'. שְׂטוּתָם (טו) מְקוֹם כְּפֶתַח וְאֵין רַבִּים עוֹבְרִים שָׁם. (טז) וְדוֹקָא אֲשֶׁפָה שֶׁל רַבִּים שְׂאֵין מְצוּיָה לְהַנְטֵל, אֲבָל אֲשֶׁפָה שֶׁל יַחֲדִי לֹא: (יח) כְּאִלּוּ וְכוּ'. וְאֵם פָּנּוּ אֶת הָאֲשֶׁפָה (ח) חוּר הַפֶּתַח לְמִקְוָמוֹ: ג' (יט) שְׂאִינָם פְּתוּחִין לְעִיר וְכוּ'. וְהָיוּ אֲמִינָא (יט) כִּינן דְּאֵי בְּעִי לְשִׂתָּף אוֹתָן עִם אֲנָשֵׁי הָעִיר גַּם־כֵּן לֹא מְצִי, אִם־כֵּן אֵינָן בְּכֻלָּל אֲנָשֵׁי הָעִיר וְלֹא מַהְגִּי שִׁיּוֹר אֲדִירָהוּ: (כ) שְׂאִינָם צָרִיכִין לְעֵרֵב. וְאֶף־עַל־פִּי דְּבִסְתִין שֶׁ עַסְק דְּצָרִיכִים לְעֵרֵב, הֵינּוּ (יט) כְּשִׂאוּכֵל שֵׁם גַּם־כֵּן, כְּמוֹ שֶׁכַּתֵּב בִּית־יוֹסֵף שֵׁם: ד' (כא) שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ כָּל יוֹשְׁבֵיהָ וְכוּ'. מִרְיָ בְּעִיר שֶׁהִיתָה מִתְחַלְהָ קָנָן בְּמַגְמָזִין מֵאֵד לְהַמְצִין: (יג) הֶגְר"א מֵהַגְּמָרָא: ה' לֹא מְבַאֵר לְעִיל בְּסִיעֵף אֶת דְּאֶפְלוֹ בֵּית אֶחָד מְקָרֵי שִׁיּוֹר, כְּלִישְׁפֵן מְבוֹי⁶⁷. וְהֵנָּה בְּסִיעֵף אֶתְּבֵן אֶתְּבֵן דְּעוֹשִׂין אֶתְּבֵן אֶתְּבֵן צָרִיכִין לְשִׁיר, וְכֵאֵן אֲשֶׁמוּעִינן דְּדוֹקָא שְׂתוּף אֶחָד, וְעַל־יְדֵי הַתְּחַלְקוֹת אוֹסֵר אֶחָד עַל חֲבָרוֹ: (כב) מְצַבָּה. הַסִּפְּיָמוֹ (כ) הַרְבֵּה אַחֲרָיוֹם דְּדֵי כְּשִׂיָּה אֲבֹהֶה אֲרַבְעָה טַפְחִים, וְעַן בְּאוֹר זְרוּע שֶׁכַּתֵּב דְּבַעֲזֵין גַּם־כֵּן שִׁיְהִיָּה נְחֵב אֲרַבְעָה טַפְחִים: (כג) אֵינָה אוֹסֵר עֲלֵיהֶם. דְּכֻזָּה מְגַלָּה שֶׁמְסַלֵּק עֲצָמוֹ מִן הָעִיר: (כד) לְפִיכָּה וְכוּ'. רוּצָה לוֹמַר, הוּאִיל שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁהַתְּחַלְקוֹת אוֹסֵר, צָרִיף לְזַהֵר גַּם־כֵּן שֶׁלֹּא לְחֶלֶק שְׂתוּף הַמְּבֹי לְחֻצְיָא, וּמִדְּסַתָּם הַמַּחְבֵּר מִשְׁמַע דְּסִבְרָא לֵה דָּאֵף אִם מְעַרֵב לְרַחְבּוֹ נִמְי אֲסוּר וְנִדְלָא כְּמוֹ שֶׁכַּתֵּב

שער הצייון

(1) וּבִאֲלֵה נְכָה כְּתֵב: וּבְכַר נִתְבָּרָא דְלֵא קִימָא לֵן כְּרִשׁ"י וְהַנְּהוּת מִמוּנֵי, וְכֵמוֹ שֶׁכַּתֵּב בִּית־יוֹסֵף, לְכֵן נִרְאֵה לִי דְּכַרֵּב מְקוּמוֹת יֵשׁ בְּתֵי עֲבוּרֵי דְהָיוּ שִׁיּוֹר, וְכֵמוֹ שֶׁכַּתֵּב מַגְנֵי־אֲבָרְתָּהּ בִּשְׁם הַר"ן: (2) עֵינן בְּמַגְנֵי־אֲבָרְתָּהּ שֶׁהָיָה דְּמַהְר"ם כְּדוֹלֵב מַחְמִיר וּבְחֲשׂוּבַת הַר"ן מִקָּל בְּנֵה, וְעַן בְּמַגְנֵי־עִירָה שֶׁהָיָה עַל הַר"ן מִירוּשְׁלַיִם מִפְּנֵי, וּבְעִצְרֵי־אֲלֵמָגִים מְלִשְׁבוּ בְּדוּחַ: (3) הֵינּוּ, שֶׁכֵּן הַמְּבֹי אֲסוּרִין לְטַלְטֵל בְּמָקוֹם שֶׁשִׁיּוֹר: (4) הֶגְר"א: (5) הֶר"א ש": (6) נִהַר־שְׁלוֹם בִּית־מֵאִירָה, לְיֵשֵׁב צָרִיף עֵינן שֶׁל מַגְנֵי־אֲבָרְתָּהּ, וְכֵן הַעֲמִית הֶגְר"ו וְכֵן מוֹכַח לְהַמְצִין כְּבִאוֹר הֶגְר"א. וְדַבְרֵי נִתְבַּחֲחִים מְגַמְזִין מֵאֵד לְהַמְצִין: (7) הֶגְר"א מֵהַגְּמָרָא: (8) פְּרִי־מְגוּדִים: (9) לְבוּשׁ. וּמְגַל מְקוֹם מִסְתַּבָּא לְכִאוּדָה דְּאֲדִירָה בְּאֲשֶׁפָה שֶׁבֹהֶה עֲשֵׂנָה טַפְחִים, וּבְדִלְעִיל בְּסִימָן שֶׁסְגִי עֶשֶׂר כֹּט, עֵינן שֵׁם, וְצָרִיף עֵינן: (10) מַגְנֵי־אֲבָרְתָּהּ, וְכֵן כְּתֵב אֵלֶיהָ נְכָה בִּשְׁם עֲבוֹדֵת־הַקֹּדֶשׁ, וְכֵן כְּתֵב הַרְיִט"א: (11) אֵלֶיהָ נְכָה בִּשְׁם הַפּוֹסְקִים: (12) גְּמָרָא: (13) תּוֹסַפְת־שַׁבָּת: (14) ב"ח וּמַגְנֵי־אֲבָרְתָּהּ, וּבִאֲלֵה נְכָה כְּתֵב בִּשְׁם עֲבוֹדֵת־הַקֹּדֶשׁ דְּדֵי בְּשֹׁבְהָ שֶׁפִּלְשָׁה טַפְחִים וְחֻבְהָ אֲרַבְעָה טַפְחִים. וְאִם הִתְחַלל נְחֵב יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת, בְּעֵינן שֶׁהַמַּחְצִיזָה הִיתָה גְּבוּהָ עֶשְׂרֵה טַפְחִים אוֹ צוּרַת־הַפֶּתַח (מַמְזָן). וּמְדַבְרֵי הֶגְר"א לְקַטְנָן בְּסִיעֵף וּבִהַגְ"ה לִפִּי גְרִטְסוֹ מוֹכַח דְּסִבְרָא לֵה דְּכֻזָּה נִמְי מַהְגִּי גְבוּהָ אֲרַבְעָה טַפְחִים: (15) הֵינּוּ קִינן שֶׁל אַחַד, שֶׁל יַחֲדִי.

הַלְבוּת שְׁפָת סִימָן שֶׁצַב

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק ז]

דְּסִבְרָא לְהוּ פְּרָשִׁי דְּאִין נְקָרָא רְבִים פְּחוֹת מְשֻׁשִׁים רְבּוּא⁶.

לשיטת התוס' שמותר לטלטל לבית התבן בלא עירוב, צריך לומר שאכן אותו בית התבן שהניחוהו לשויר יאסר בטלטול בשביל היכר.

ודעת החזו"א (או"ח סי' צה ס"ק יד) שאין להקל לשייר בית התבן, אלא יש להחמיר כשיטת הרמב"ם (פ"ה מהל' עירובין ה"ב) והריטב"א (עירובין ס, א ד"ה דהוא) שצריך לשייר דוקא חצר עם בית דירה. עוד כתב, שיש להסתפק האם צריך שידורו בדירה בשבת, או שדי לשייר בית שמויחד לדירה.

[משנב ס"ק כא]

דְּבָעֵיר שֶׁל רְבִים⁸, הָלֵא מְבָאָר לְעִיל כְּסָעִיף א דְּאָפְלוּ בֵּית אָתָד מְקָרִי שְׂיִיר קַל-שְׁכָן מְבוּי⁹.

8) ברין זה שאין מערבים לחצאין, מצינו שני אופנים בשו"ע, א. לחלק רשות הרבים [או מבוי] לחצאין, ב. לערב כל מבוי לעצמו בנפרד מרשות הרבים. ושני אופנים אלו משמע במשנ"ב כאן שאינם נוהגים אלא בעיר של יחיד, אבל בשל רבים אפשר גם לערב כל מבוי בנפרד, וגם לחלק את העיר לחצאין באמצע רשות הרבים, וכן משמע בדבריו להלן (ס"ק כה). ובטעם הדבר שדינה של עיר של יחיד חמור יותר לענין זה, כתב רש"י (עירובין נט, ב ד"ה מבוי) שהוא משום שכבר הורגלו לערב יחד, וכן פירש הבית מאיר (ס"א) בלשון הרמב"ם.

מאידך, הריטב"א (שם ד"ה כמאן) הביא שיש ראשונים הסוברים שגם עיר של רבים אין לחלקה לחצאין, ובדבריו שם מבואר, שאף שלדעת רש"י בעיר של רבים אפשר לערב את המבואות לבדם, מ"מ מודה הוא שאי אפשר לחלק את רשות הרבים לחצאין אפילו בעיר של רבים, משום שרשות הרבים משמשת לכולם, ואי אפשר לסלק את דריסת הרגל של חלק מבני רשות הרבים. [וכן כתבו התוס' הרא"ש והתוס' רבינו פרץ שם ד"ה לא שנו]. וכדעה זו משמע שנקטו להלכה הבית מאיר (שם), והגאון יעקב (שם ד"ה להריטב"א). והחזו"א (או"ח סי' צה ס"ק ג) פסק כדעת המשנ"ב, שבעיר של רבים אפשר גם לחלק את הרשות הרבים שבה לחצאין.

9) מבואר בדבריו שבעיר של רבים אפשר לחלק את העיר ולערב רק את חלקה. והוכיח כן ממה שיש בה דין שויר, שאין החלק שלא עירבו עמו אוסר את השאר. ובטעם הדבר שרק בעיר של יחיד אסור לערב את חלקה, ביאר להלן (ס"ק כה) שכיון שהורגלו לערב יחד הריהם נעשים כחצר אחת שאין יכולים להתחלק. ולפי טעם זה כתבו הגאון יעקב (עירובין שם ד"ה לרש"י) והחזו"א (שם סי' פו ס"ק טו), שלכאורה הוא הדין בעיר של רבים שאינה צריכה שויר, כגון שיש לה רק פתח אחד והורגלו לערב יחד, אי אפשר לערב רק חלק ממנה, שהרי גם כאן שייך הטעם שהואיל והורגלו לערב יחד נעשו כחצר אחת [ולפי זה יש לדון בעיר שאין בה שישים ריבוא שאינה צריכה שויר (כמבואר במשנ"ב ס"ק ז), האם דינה גם כן כעיר של יחיד שאין לערב חלק ממנה]. מאידך גיסא, במבוי שמתחילת תיקונו רצו לערב את חלקו, כתב בשעה"צ לעיל (סי' שסג ס"ק קטו) שאי אפשר לעשות כן, אף שעדיין לא הורגלו לערב יחד, כיון שרוב המבואות דרכם לערב יחד.

5) שיטת המג"א (כאן ולעיל סי' שמה ס"ק ז), שלהלכה יש להקל כשיטת רש"י שמקום שאין מהלכים בו שישים ריבוא אינו נחשב לרשות הרבים. וכתב, שלפי זה מובן מדוע אין נוהגים כיום לשייר בית אחד מחוץ לעירוב, שכיון שבעירות שלנו אין שישים ריבוא, דינן כעיר של יחיד שמערבין את כולה. ובשעה"צ (ס"ק ז) הביא שהא"ר השיג על דבריו, וכתב שאין הלכה כשיטת רש"י, וכן האריך בביה"ל לעיל (סי' שמה ס"ז ד"ה ויש) שהרבה ראשונים ואחרונים פסקו שמקום שרוחבו ט"ז אמה נחשב רשות הרבים גם אם אין מהלכים בו שישים ריבוא, ויש להחמיר כדבריהם. וביאר שלשיטת אלו מה שאין נוהגים לשייר, הוא כיון שסומכים על בתים של נכרים כשיויר [אף על פי שלהלן (ס"ק י) כתב שטוב להחמיר שלא להחשיב בתים של נכרים כשיויר].

והחזו"א כתב (או"ח סי' פו ס"ק טו), שלפי מה שמקילים לתקן את הרחובות בצורת הפתח, בהכרח שנוקטים כדעת רש"י שאם אין מהלכים בה שישים ריבוא אינה רשות הרבים, ולפיכך גם אין נוהגים בשויר. אמנם במקום אחר (שם סי' קז ס"ק ז) הסיק, שעיקר הטעם שסומכים להקל בתיקון צורת הפתח אינו משום שיטת רש"י, אלא משום שגם לרשות הרבים מועיל עומד מרובה, ולטעם זה לכאורה צריך להחמיר לענין שויר, שהרי לפי טעם זה באמת הרחובות נחשבים רשות הרבים, כיון שחוששים לשיטות הראשונים שגם אם מהלכים בה פחות משישים ריבוא יש לה דין רשות הרבים, אלא שמועיל לתקנם במחיצות של עומד מרובה וצורת הפתח [ועמד על זה בהערות לשונה הלכות ס"ד].

ובספר פרי האדמה (מרבני ירושלים בשנות הת"ק, ח"ד עמ' ה) הביא, שנהגו בומנו לערב את כל ירושלים חוץ מהמקום שסביב המקדש, ויתבן שכונתו שהניחוהו בשביל דין שויר.

[משנב ס"ק יג]

בְּאִמְצַע הַמְּבוּי⁶.

6) ובמה שכתב שמועיל מצבה או שני פסים באמצע המבוי, כתב המשנ"ב לעיל (סי' שסג ס"ק קל) בשם האחרונים שכל זה הוא דוקא במבוי מפולש, אבל במבוי סתום כיון שיש לפנימיים דריסת הרגל על החיצוניים אין החיצוניים יכולים להיחלק מהם, אמנם דעת החזו"א (או"ח סי' צה ס"ק י) שגם במבוי סתום אפשר להיחלק על ידי פסים.

[שו"ע ס"ג]

עוֹשִׂים אוֹתָם שְׂיִיר⁷.

7) ובטעם הדבר שעושים את בית התבן לשויר, אף על פי שאינו אסור גם אם אינו מעורב, ואם כן במה נחשב שהוא משויר, כתב העצי אלמוגים (ס"ק ט) שיש לפרש על פי שיטת רש"י [שהובא בביה"ל לעיל סי' שעו ס"ג ד"ה וביניהם] שאף שאין בית התבן אסור, מ"מ אסור לטלטל אליו, וכיון שאסור לטלטל לבית התבן משאר מקומות שבעיר, יש כאן היכר במה שעשאוהו לשויר. ואף

הַלְבוּת שְׁפֶת סִימָן שַׁב

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק כד]

לְחַלֵּק שְׁתוּף קָל מְבוּי פְּנֵי עֲצֻמוֹת¹³, אָבָל לֹא קָאֵי עַל מִי שְׁרוּצָה לְחַלֵּק שְׁתוּף הַמְבוּי גּוֹפָא לְחֻצְאִין¹⁴.

(13) כלומר, לתקן כל מבוּי לחדר בפתחו לרשות הרבים. והקשה הבית מאיר, מדוע מועילה צורת הפתח לסלק את המבוּי מרשות הרבים, הרי חצר אינה יכולה להסתלק מהמבוּי על ידי צורת הפתח, ומשום שבהכרח יש לה דריסת הרגל שם, שהרי המבוּי נעדר לשמש את בני החצר, ולכאורה הוא הדין שמחמת דריסת הרגל שיש לבני המבוּי ברשות הרבים לא יוכלו לסלק את עצמם מרשות הרבים על ידי צורת הפתח.

ואף שנחלקו הראשונים בשאלה האם מועיל לחלק מבוּי באמצעו על ידי צורת הפתח, שדעת הריב"ש (סי' תה) שאי אפשר לחלקו [כשם שחצר אינה יכולה להחלק מהמבוּי על ידי צורת הפתח], דעת הרא"ש (עירובין פ"ה סי' ט) שאפשר לחלקו, וביאר הבי"ד (לעיל סי' שטג) טעמו, מפני שאין לאלו על אלו דריסת הרגל, ואינו דומה לחצר כלפי המבוּי, מ"מ כתב הבית מאיר שאף לדעת הרא"ש היינו דוקא באמצע המבוּי, אבל בפתח המבוּי שבא לסלק את בני המבוּי מרשות הרבים, לכאורה דומה לסילוק בני חצר ממבוּי, ולכל הדעות לא תועיל כוזה צורת הפתח.

ותירץ, שבחצר כלפי מבוּי הנדון הוא לאסור את בני המבוּי מחמת החצר, ולגבי זה לא תועיל מה שיש לבני החצר צורת הפתח בפתחם, כיון שדריסת רגלם במבוּי, מה שאין כן כאן הנדון הוא לענין לאסור את בני המבוּי משום שלא עירבו עם שאר בני רשות הרבים, והיינו מפני שהורגלו לערב יחד ונחשבים הם כחצר אחת, וכלפי זה כל שיש ביניהם צורת הפתח שוב אין נחשב הכל כחצר אחת, ויכולים לערב כל אחד לעצמו.

[לפי סברתו נמצא, שמה שמועיל לתקן את פתח המבוּי בצורת הפתח, הוא רק לענין שלא יאסרו בני רשות הרבים על בני המבוּי, אבל אם נשתתפו כל בני רשות הרבים חוץ ממבוּי אחד שפתחו לרשות הרבים זו, אין מועילה צורת הפתח בפתח מבוּי זה לענין שבני מבוּי זה שלא שנתתפו לא יאסרו על בני רשות הרבים, שהרי אופן זה דומה לחצר הפתוחה למבוּי שאין מועיל לסלקה על ידי צורת הפתח. אמנם מלשון הבית מאיר משמע שיש לחלק בין מבוּי לבין חצר לענין זה].

(14) דעת המשגיב שדין חלוקת מבוּי באמצעו שווה לדין חלוקת רשות הרבים, ולפיכך כתב שדינו שווה לחלוקת רשות הרבים לרוחבה שנחלקו בזה השו"ע והרמ"א. מאידך דעת החו"א (א"ח סי' צה ס"ק ג ו-יא), שחלוקת מבוּי באמצעו דומה לחלוקת מבוּי בפתחו לרשות הרבים, וכשם שמועיל לחלק מבוּי בפתחו לרשות הרבים על ידי תיקוני חצר או על ידי צורת הפתח, כך מועיל לחלקו באמצע המבוּי, ורק ברשות הרבים נחלקו אם אפשר לחלקה באמצעיתה לרוחבה.

וגדר רשות הרבים לענין זה, כתב החו"א (שם) שהוא דרך המפולשת חוץ לעיר לעיירות אחרות, ואין הדבר תלוי לא ברוב ט"ז ולא בששים ריבוא [וראה בבית מאיר (סי' שסג ס"א) שכתב כעין זה].

ובאופן שהמבואות פתוחים למבוּי שמחבר בין כל המבואות, ומבוּי זה פתוח לרשות הרבים, כתב החו"א (סי' א) שיתכן שלא מועיל אם יעשה תיקוני חצר [או צורת הפתח] בפתח המבוּי הפתוח לרשות הרבים, לפי שרק כשבא לתקן כל מבוּי לחדר יכול לסלקו מרשות הרבים על ידי תיקוני חצר או צורת הפתח, וכן אם

המשך במילואים עמוד 35

[מ"הג"ס].

(10) ובשעה"צ (ס"ק כא) הוסיף בשם המג"א, שגם שני פסין אינם מועילים, והביא שכן כתב גם המחצה"ש [וראה במחצה"ש שהוסיף שגם צורת הפתח אינה מועילה].

ומה שבסי' שסג ס"א פסק השו"ע שאפשר לחלק מבוּי באמצעו לחצאין, כתב החו"א (א"ח סי' צה ס"ק יא ו-טו) ששם מדובר במבוּי שאין דרך הרבים עוברת בתוכו וכאן מדובר שרה"ר עוברת בתוכו, ודבריו תואמים לדברי המג"א שהובא בשעה"צ (ס"ק כא) שהשו"ע כאן מדבר דוקא במבוּי שרשות הרבים עוברת דרכו, אבל המשגיב לא הביא דבריו (וכמו שמשמע בשעה"צ שציין לדבריו בביה"ל שלפיהם אין צריך לומר כהמג"א) ולדבריו יש לעיין כיצד יישב דברי השו"ע הנ"ל שאפשר לחלק מבוּי באמצעו על ידי פסין. [וראה בית מאיר סי' שסג ס"א מה שכתב בזה].

[שעה"צ ס"ק כא]

[צ"ח מן שפתגני כבאור הַלְבָה עַל הָא דְקָפְיָי (11)].

(11) ביאור דבריו, שהמחצה"ש כתב שדברי המג"א נאמרו באופן שרשות הרבים עוברת בתוכה, ולכן לא מועילים מצבה ושני פסין ואפילו צורת הפתח כדי להיחלק, ומה שפסק השו"ע בס"ו שאפשר להיחלק על ידי צורת הפתח או תיקוני חצר, היינו כשאין רשות הרבים עוברת שם. אמנם הביה"ל כתב, שבסי' מדובר רק לענין תיקון פתח המבוּי, אבל באמצע רשות הרבים באמת אין מועילים צורת הפתח או תיקוני חצר. ונמצא, שלדברי הביה"ל אין צורך למה שהעמיד המחצה"ש את הנאמר בס"ו באופן שרשות הרבים אינה עוברת שם.

אמנם לדעת הרמ"א שם, שאפשר לחלק רשות הרבים באמצעה לרוחבה על ידי תיקוני חצר, כל שכן שאפשר לחלק מבוּי באמצעו. אלא שגם לדעת הרמ"א יש לעיין אם צריך שישתלקו שני הצדדים זה מזה בפועל, או שכיון שלכל צד יש פתח בפני עצמו לא אכפת לן אם יעברו זה על זה. ומצאנו שנחלקו בזה, שהמג"א (סי' שסד ס"ק א) כתב שצריך שישתלקו בפועל זה מזה, וכן משמע במשגיב לעיל (סי' שפ"ו ס"ק נט). לעומת זאת החו"א (א"ח סי' צה ס"ק טו-יז) כתב שאין צריך שישתלקו בפועל זה מזה ואפילו רגל האסורה אינה אוסרת, וכן כתב הבית מאיר (סי' שצב ס"ו) ובשו"ת בית שלמה (א"ח ח"א סי' נד).

[משנ"ב ס"ק כח]

[וְהַשְּׁנַיִם יְנִיחַ בְּלִי תַקֵּן כְּלָל¹²].

(12) ואם בחלק מהעיר דרים נכרים ומחמתם אי אפשר לערב שם, כתב בשו"ת נודע ביהודה (מהדורת א"ח סי' לט) שאפשר להיחלק ולערב רק את המקום ששם דרים ישראלים בלבד, כשם שאם חלק מהעיר אינו מתוקן במחיצות אינו אוסר ויכול לערב את החלק המתוקן לחדר. והטעם, משום שכל שאי אפשר לערב יחד, אין אוסר מה שלא עירב עמו. מאידך דעת החו"א (א"ח סי' צה ס"ק יח), שדין השו"ע נאמר דוקא כשאי אפשר לערב את חציה השני של העיר מחמת חסרון מחיצות, שכיון שבני חלק זה אינם יכולים לטלטל מבתם למקום שמתוקן במחיצות, נחשב כאילו אין להם דיוורים שם, ולכן אינם אוסרים אם לא עירבו עמהם. אבל אם יש מחיצות לכל העיר, ורק שאינם יכולים לערב מחמת שדרים עמם נכרים, היהם אוסרים על בני החלק שאין בו נכרים שאינם יכולים לערב לעצמם.

